

Marlena Piekut

Politechnika Warszawska

WIEJSKIE JEDNOOSOBOWE GOSPODARSTWA DOMOWE | – CHARAKTERYSTYKA, DOCHODY I KONSUMPCJA¹

RURAL ONE-PERSON HOUSEHOLDS – CHARACTERISTICS, INCOME AND CONSUMPTION

Słowa kluczowe: warunki życia, sytuacja materialna, wydatki, wieś

Key words: living conditions, material situation, expenditures, country

JEL codes: D12, D31, E21

Abstrakt. Celem artykułu jest rozpoznanie struktury wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych ze względu na cechy socjodemograficzne oraz warunków życia w tych gospodarstwach domowych. Przedmiotem badania były dochody oraz wydatki na towary i usługi konsumpcyjne. Stwierdzono, że większość jednoosobowych gospodarstw domowych na wsi prowadzona jest przez kobiety. Niskie dochody rozporządzałe powodują, że znacząca ich część przeznaczana jest na zaspokojenie podstawowych potrzeb, to jest żywienia i utrzymania mieszkania. Warunki życia w jednoosobowych gospodarstwach domowych na wsi są gorsze niż w mieście.

Wstęp

Jednoosobowe gospodarstwa domowe stanowią w wielu krajach typ gospodarstw o najszybciej zwiększającej się ich liczbie. Wzrost udziału jednoosobowych gospodarstw domowych niesie za sobą konsekwencje społeczno-gospodarcze. W literaturze przedmiotu brakuje jednak opracowań poruszających kwestie warunków życia w jednoosobowych gospodarstwach domowych, a w szczególności tych zlokalizowanych na wsi.

Celem opracowania jest rozpoznanie struktury wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych pod względem ich cech socjodemograficznych oraz warunków życia w tych gospodarstwach domowych przez pryzmat osiągniętych dochodów i rozdysponowywanych wydatków na towary i usługi konsumpcyjne.

Material i metodyka badań

Material źródłowy stanowiły indywidualne dane z badania budżetów gospodarstw domowych GUS w 2015 roku [GUS 2016b]. Jednostkami obserwacji były jednoosobowe gospodarstwa domowe zlokalizowane na wsi, które w 2015 roku stanowiły 2044 przypadki (1340 kobiet i 704 mężczyzn). Badania budżetów gospodarstw domowych prowadzone są metodą reprezentacyjną, dzięki której można uogólniać wyniki na wszystkie gospodarstwa domowe. Wyniki badań są przeważane według liczby osób i lokalizacji gospodarstwa domowego (miasto-wieś), zgodnie z danymi pochodzącymi z Narodowego Spisu Powszechnego.

Charakterystyka wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych

Według danych z badania budżetów gospodarstw domowych w 2015 roku około 2/3 jednoosobowych gospodarstw domowych zlokalizowanych na wsi prowadziły kobiety, a 1/3

¹ Pracę sfinansowano ze środków budżetu miasta Płocka w związku z Konkursem Prezydenta Miasta Płocka na finansowanie grantów badawczych realizowanych w ramach zadania „Współpraca z uczelniami wyższymi” oraz z badań statutowych Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych.

mężczyźni (odpowiednio w mieście 72 i 28%). Proporcje takie wynikały m.in. z dłuższego okresu życia kobiet w porównaniu do mężczyzn, co znalazło potwierdzenie w strukturze tych gospodarstw ze względu na wiek osób prowadzących gospodarstwo domowe.

Najmniej osób tworzących wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe było w wieku do 40. roku życia. Większy odsetek dotyczył mężczyzn w tym wieku – około 10% wszystkich wiejskich jednoosobowych gospodarstw tworzonych przez mężczyzn (w mieście ponad 30%). Gospodarstwa tworzone przez kobiety w wieku do 40. roku życia stanowiły około 2% wszystkich wiejskich jednoosobowych gospodarstw tworzonych przez kobiety (w mieście około 15%). Podobnie było w przypadku osób w wieku od 40. do 50. roku życia, wśród gospodarstw kobiet stanowiły one około 4% badanych (podobnie w mieście ponad 4%), a wśród mężczyzn – 11% (w mieście blisko 10%). Gospodarstwa domowe tworzone przez osoby w wieku od 50 do 60 lat stanowiły wśród kobiet około 14% (tak samo w mieście), a wśród mężczyzn – 27% (w mieście około 16%). W kolejnej grupie, tj. osób w wieku 60-70 lat, gospodarstwa kobiet stanowiły ponad 34%, a mężczyzn – 32% (w mieście odpowiednio 31 i 23%). Największą grupę wśród jednoosobowych gospodarstw domowych stanowiły gospodarstwa osób w wieku 70 lat i więcej – wśród kobiet około 46% (w mieście 37%), natomiast wśród mężczyzn 20% (w mieście ponad 21%). Z przedstawionych relacji wynika, że społeczność wiejska starzeje się, gdyż gospodarstwa domowe kobiet w wieku 50 lat i więcej stanowiły blisko 94% badanych (w mieście 81%) w swoim typie gospodarstw domowych, a mężczyzn prawie 79% (w mieście 60%).

Poziom starości badanej populacji można określić wykorzystując współczynnik starości demograficznej, który stanowi relację liczby starszej zbiorowości do liczby całej populacji. Obliczając ten wskaźnik dla jednoosobowych gospodarstw domowych można zauważyć, że na wsi był on większy niż w mieście. Udział ludności w wieku 50 lat i więcej tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe w ogóle jednoosobowych gospodarstw domowych wynosił na wsi 89%, a w mieście 75%.

Z przedstawionych danych wynika, że wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe tworzone przez kobiety dotyczą głównie osób w wieku 50 lat i więcej (do 50. roku życia – 8%). W raporcie *Polska Wieś 2018* [Frenkel 2018] wskazuje się, że największe zaawansowanie poziomu starzenia się ludności wiejskiej i największe niedobory młodych kobiet występują przede wszystkim w regionach wschodniej i częściowo centralnej Polski. Wskazuje się także, że w latach 2014-2016 doszło do wzrostu udziału ludności w wieku poprodukcyjnym i spadku udziału osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Jednak poziom starości ludności Polski, w tym osób zamieszkujących wieś, należał do jednych z najniższych wśród krajów UE, a wskaźnik obciążenia demograficznego osobami starszymi na polskiej wsi był niższy niż w Irlandii, Luksemburgu oraz na Słowacji [Frenkel 2018].

Wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe tworzone były przede wszystkim przez osoby posiadające niższy poziom wykształcenia. Wśród gospodarstw domowych mężczyzn dominowało wykształcenie zasadnicze zawodowe, którym legitymowało się blisko 42% badanych (w mieście 26%), a następnie gimnazjalne i niższe – 34% (w mieście 10%). Natomiast kobiety mające wykształcenie co najwyżej gimnazjalne, prowadziły blisko połowę wszystkich jednoosobowych gospodarstw domowych tworzonych przez kobiety (w mieście 16%). Po około 1/5 jednoosobowych gospodarstw tworzyły kobiety legitymujące się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz średnim lub policealnym (w mieście 15 i 42%), podczas gdy gospodarstwa mężczyzn z wykształceniem średnim lub policealnym stanowiły około 18% (w mieście 36%). Wykształcenie wyższe miało 7% kobiet i 6% mężczyzn (w mieście odpowiednio 27 i 28%). Niższy poziom wykształcenia członków wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych był m.in. efektem starszego wieku tych osób, w szczególności w przypadku kobiet. Obecnie wskaźniki solaryzacji kształtują się na wyższym poziomie niż kilkadziesiąt lat temu.

Rozpatrując wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe pod względem stanu cywilnego osób je tworzących można stwierdzić, że wśród gospodarstw prowadzonych przez kobiety dominowały wdowy – blisko 77% ogółu gospodarstw prowadzonych przez kobiety (w mieście 56%). Natomiast mężczyźni tworzący jednoosobowe gospodarstwa domowe to głównie kawalerowie – blisko 50% oraz w mniejszym udziale wdowcy – 26% (w mieście odpowiednio 44

i 26%). Jednoosobowe gospodarstwa domowe mężczyzn częściej niż kobiet prowadzone były przez osoby rozwiedzione (mężczyzn – 15% i kobiet – 9%) oraz w związkach małżeńskich (mężczyzn 8% i kobiet 3%). Podobne relacje zaobserwowano w miejskich gospodarstwach domowych: rozwiedzeni mężczyźni 22% i kobiety 16%, w związkach małżeńskich mężczyźni 7% i kobiety 3%. Gospodarstwa domowe osób w separacji występowały w najmniejszym odsetku – około 1-2% (podobnie w miastach).

Wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe były także zróżnicowane pod względem społeczno-ekonomicznych cech. Kobiety tworzące jednoosobowe gospodarstwa domowe utrzymywały się głównie z emerytury (60%), a następnie z renty (24%), natomiast dla mężczyzn obok emerytur (37%) relatywnie często pojawiającym się źródłem utrzymania była praca na stanowiskach robotniczych (22%) oraz podobnie, jak w przypadku kobiet – renta (13%). Dla porównania, w miastach dla kobiet tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe najczęściej źródłem utrzymania były emerytury (ponad 52%), praca na stanowiskach nierobotniczych (18%) i renty (16%), a dla mężczyzn tworzących jednoosobowe gospodarstwa domowe – emerytury (34%), praca na stanowiskach nierobotniczych (23%) oraz robotniczych (14%).

Mężczyźni tworzący wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe dysponowali stosunkowo większymi powierzchniami gospodarstwa rolnego, tj. 1,34 ha w porównaniu do 0,15 ha dla kobiet. Ogólna powierzchnia użytkowa mieszkania, zarówno dla kobiet i mężczyzn była podobna i wynosiła około 77-78 m².

Sytuacja materialna wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych

W 2015 roku średni miesięczny dochód rozporządzalny w jednoosobowych gospodarstwach domowych zlokalizowanych na wsi wynosił około 1551 zł (w miastach 2204 zł), przy czym mediana tego dochodu była nieco niższa i stanowiła 1334 zł (w miastach 1847 zł). W 1/4 najuboższych wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych dochód nie przekraczał 1000 zł (w miastach 1421 zł), natomiast w 1/4 najzamożniejszych stanowił ponad 1795 zł (w miastach 2503 zł). Przeciętne miesięczne dochody *per capita* na wsi były niższe niż w mieście, chociaż coraz więcej ludności wiejskiej znajdowało zatrudnienie w sektorach nierolniczych, które przynosiły im większe dochody niż z rolnictwa. Z tego względu dynamika tych dochodów była większa na wsi. Realne dochody mieszkańców wsi w latach 2004-2016 wzrosły o 78%, podczas gdy mieszkańców miast o 50% [Chmielewska, Zegar 2018].

Poziom dochodów rozporządzalnych w wiejskich jednoosobowych gospodarstwach domowych mężczyzn był trochę wyższy niż w gospodarstwach kobiet, tj. 1582 i 1534 zł (w miastach 2475 i 2098 zł). Jednym z czynników, który wpłynął na ten fakt było główne źródło dochodu w poszczególnych typach gospodarstw. Dla większości kobiet mieszkających na wsi podstawowym źródłem utrzymania były emerytury, można się spodziewać, że świadczenia te pochodziły z KRUS, których wysokość jest stosunkowo niska. W 2015 roku przeciętna miesięczna emerytura z KRUS wyniosła około 1210 zł, a z ZUS – prawie 2097 zł [GUS 2016a]. W innych badaniach [Frenkel 2018] wskazano, że wskaźnik zatrudnienia ludności wiejskiej, a zwłaszcza kobiet i osób starszych, był niski w porównaniu z większością krajów UE, co mogło stanowić kolejną przyczynę. Innym problemem były niższe płace kobiet. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oszacowało, że kobiety zarabiają średnio od 7 do 18,5% mniej niż mężczyźni (średnio o około 700 zł niższe wynagrodzenie) [MRPiPS 2018].

W raporcie *Polska Wieś 2018* [Chmielewska, Zegar 2018] wskazano, że subiektywna samoocena własnej zamożności wśród ludności wiejskiej jest nadal niższa w porównaniu do ludności miejskiej. Według danych z badania budżetów gospodarstw domowych w 2015 roku, około 60% kobiet i 49% mężczyzn tworzących wiejskie jednoosobowe gospodarstwa domowe oceniło swoją sytuację materialną jako przeciętną (w miastach 55% kobiet i 48% mężczyzn). Na sytuację złą i raczej złą w tym zakresie wskazało 29% kobiet oraz 36% mężczyzn (w miastach odpowiednio 22 i 20%). Z kolei bardzo dobrze i raczej dobrze sytuację materialną oceniło 12%

kobiet i nieco więcej, bo 14% mężczyzn (w miastach odpowiednio 23 i 32%) [GUS 2016b]. Barbara Chmielewska i Józef Zegar [2018, s. 118] porównując wielkość dochodu na osobę w mieście i na wsi z odsetkiem poszczególnych kategorii ocen sytuacji materialnej wskazali, że ogół mieszkańców wsi charakteryzuje się nieco niższymi aspiracjami i w ślad za tym wyższą subiektywną oceną sytuacji materialnej niż wynikałoby to z absolutnego poziomu dochodów w ich gospodarstwach.

Rozpatrując zmianę sytuacji materialnej w ciągu ostatniego roku większość członków wiejskich jednoosobowych gospodarstw domowych wskazało, że sytuacja ta nie uległa zmianie (81% kobiet oraz 72% mężczyzn). W przypadku poprawy sytuacji materialnej, 2% kobiet i 4% mężczyzn uznało, że ma lepszą sytuację materialną niż rok wcześniej (w miastach ponad 6% kobiet i około 13% mężczyzn). Natomiast większy odsetek badanych wskazał, że sytuacja w ich gospodarstwie domowym uległa pogorszeniu, tj. 16% kobiet i 24% mężczyzn (w miastach 16% kobiet i 15% mężczyzn).

Konsumpcja w wiejskich jednoosobowych gospodarstwach domowych

Dochody przekładają się na poziom i strukturę wydatków w gospodarstwach domowych. W gospodarstwach domowych kobiet (1344 zł) przeznaczano nieco większe kwoty na towary i usługi konsumpcyjne niż w gospodarstwach mężczyzn (1277 zł). Dla porównania te same wydatki w miastach wyniosły dla kobiet 1740 zł, a dla mężczyzn 1866 zł.

W dochodzie rozporządzalnym wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe w wiejskich jednoosobowych gospodarstwach domowych kobiet pochłaniały 26,2%, a mężczyzn 23,8% (w miastach odpowiednio 18,9 i 15,3%) (tab. 1). Obok potrzeb związanych z wyżywieniem priorytetową potrzebą w gospodarstwie domowym jest utrzymanie mieszkania, na które przeznaczano w gospodarstwach kobiet 25,4%, a mężczyzn 18,5% (w miastach odpowiednio 22,3 i 20,5%).

Niższy poziom dochodów rozporządzalnych w gospodarstwach domowych kobiet miał swoje przełożenie na wysoki udział wydatków na potrzeby podstawowe, tj. na żywność i napoje bezalkoholowe oraz na utrzymanie mieszkania. Potrzeby te pochłaniały blisko 52% dochodu rozporządzalnego w gospodarstwach domowych prowadzonych przez kobiety. W odniesieniu do gospodarstw domowych mężczyzn wspomniane potrzeby stanowiły 42% dochodu rozporządzalnego. Poziom uzyskiwanych dochodów wpłynął na warunki życia w jednoosobowych gospodarstwach domowych. Można stwierdzić, że warunki życia w jednoosobowych gospodarstwach domowych wiejskich były gorsze niż w miejskich. W mieście na te potrzeby podstawowe przeznaczano w gospodarstwach kobiet ponad 41%, a w gospodarstwach mężczyzn blisko 36% dochodów rozporządzalnych.

Na wsi w jednoosobowych gospodarstwach domowych prowadzonych przez mężczyzn obserwowano wysoki udział wydatków na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe w dochodzie rozporządzalnym, który w 2015 roku wynosił 5,3% (w miastach 3,6%). Wśród gospodarstw na wsi prowadzonych przez kobiety udział ten stanowił mniej niż w mieście, gdyż 1,3% (1,7% w miastach).

Rozpatrując poziom wydatków na konsumpcję w wiejskich jednoosobowych gospodarstwach domowych można stwierdzić, że w gospodarstwach domowych kobiet w porównaniu do mężczyzn przeznaczano większe kwoty pieniędzy na żywność i napoje bezalkoholowe, utrzymanie i wyposażenie mieszkania oraz zdrowie. Większe wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe w gospodarstwach kobiet niż mężczyzn mógł wynikać z faktu utrzymywania w tych gospodarstwach wnuków i usamodzielnionych już dzieci. Natomiast jedną z przyczyn większych wydatków na zdrowie był starszy wiek kobiet tworzących te gospodarstwa w porównaniu do wieku mężczyzn.

W gospodarstwach domowych mężczyzn większe wydatki niż w gospodarstwach kobiet przeznaczano na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe, transport oraz usługi gastronomiczne i związane z zakwaterowaniem, co znalazło swoje wyrażenie również w udziale tych wydatków w dochodzie rozporządzalnym. Większe wydatki na używki w gospodarstwach domowych

Tabela 1. Poziomy wydatków oraz ich struktura w dochodzie rozporządzalnym w wiejskich jednoosobowych gospodarstwach domowych w 2015 roku

Table 1. Expenditure levels and their structure in disposable income in rural single-person households in 2015

Kategorie wydatków/ <i>Expense categories</i>	Poziom wydatków/ <i>The level of expenses</i>		Struktura wydatków w dochodzie rozporządzalnym/ <i>The structure of expenses in disposable income</i>	
	mężczyzna/ <i>man</i>	kobieta/ <i>women</i>	mężczyzna/ <i>man</i>	kobieta/ <i>women</i>
Żywność i napoje bezalkoholowe/ <i>Food and non-alcoholic beverages</i>	376	401	23,8	26,2
Napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe/ <i>Alcoholic beverages and tobacco products</i>	83	19	5,3	1,3
Odzież i obuwie/ <i>Clothing and footwear</i>	45	50	2,8	3,2
Utrzymanie mieszkania/ <i>Maintenance of the flat</i>	293	390	18,5	25,4
Wyposażenie mieszkania/ <i>Apartment equipment</i>	51	72	3,2	4,7
Zdrowie/ <i>Health</i>	65	121	4,1	7,9
Transport/ <i>Transport</i>	113	55	7,1	3,6
Łączność/ <i>Communication</i>	55	58	3,5	3,8
Kultura i rekreacja/ <i>Culture and recreation</i>	64	61	4,0	4,0
Edukacja/ <i>Education</i>	1	1	0,0	0,1
Gastronomia i zakwaterowanie/ <i>Gastronomy and accommodation</i>	82	45	5,2	2,9
Inne towary i usługi/ <i>Other goods and services</i>	56	82	3,5	5,4

Źródło: obliczenia własne na podstawie indywidualnych danych z badania budżetów gospodarstw domowych
 Source: own calculations based on individual data from the household budget survey

mężczyzn dostrzeżono także w innych badaniach [Gromadecka-Sutkiewicz i in. 2012]. Większe wydatki na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe wśród gospodarstw prowadzonych przez mężczyzn miało swoje konsekwencje zdrowotne. Zgony z powodu przewlekłych chorób wątroby (spowodowanych m.in. nadmiernym spożyciem alkoholu) dotyczyły ponad 20% populacji mężczyzn i około 8% populacji kobiet żyjących w Polsce [Paciaj i in. 2016]. Mężczyźni więcej przeznaczali na gastronomię, co mogło być spowodowane brakiem chęci i umiejętności samodzielnego przygotowywania posiłków, jednak twierdzenie to wymagałoby potwierdzenia innymi badaniami. Z raportu *Polska na Talerzu* [MAKRO 2017] wynika, że główną przyczynę spożywania posiłków poza domem były wygoda, oszczędność czasu oraz możliwość spotkania się ze znajomymi.

Porównując bezwzględne wartości wydatków na poszczególne kategorie towarów i usług między wiejskimi i miejskimi jednoosobowymi gospodarstwami domowymi zauważono, że jedynie wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe były na porównywalnym poziomie, natomiast wydatki na pozostałe kategorie były większe w miastach. W mieście wydatki te były większe w gospodarstwach domowych kobiet – od 20% w przypadku wydatków na utrzymanie mieszkania i nośniki energii do blisko 7-krotnie większych w przypadku wydatków na edukację. W gospodarstwach domowych mężczyzn wydatki w mieście były większe od 8% – w przypadku wydatków na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe – do prawie 7-krotnej różnicy w przypadku potrzeb związanych z edukacją.

Podsumowanie

Przeprowadzone badania wykazały, że większość jednoosobowych gospodarstw domowych na wsi prowadzona była przez kobiety. Ponad połowa dochodów rozporządzalnych w jednoosobowych gospodarstwach domowych prowadzonych przez kobiety przeznaczana była na potrzeby priorytetowe, takie jak wyżywienie oraz utrzymanie mieszkania. W wiejskich jednoosobowych gospodarstwach domowych mężczyzn odnotowano relatywnie wysoki odsetek wydatków na napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe. Wysokie spożycie wspomnianych używek może negatywnie wpłynąć na zdrowie tej grupy, dlatego też powinny być podjęte działania uświadamiające konsekwencje takich zachowań, np. przez badania profilaktyczne skierowane do mężczyzn prowadzących jednoosobowe gospodarstwa domowe. W jednoosobowych gospodarstwach domowych mieszkańców wsi odnotowano stosunkowo niskie wydatki na zaspokojenie potrzeb wyższego rzędu (kultura, wypoczynek, edukacja). Porównując dochody oraz strukturę konsumpcji między miejskimi i wiejskimi jednoosobowymi gospodarstwami domowymi można stwierdzić, że warunki życia w na wsi były gorsze niż w mieście.

Liteartura/Bibliografia

- Chmielewska Barbara, Józef Zegar. 2018. Procesy konwergencji i dywergencji wsi i reszty społeczeństwa w zakresie dochodów. [W] *Polska Wieś 2018. Raport o stanie wsi* (Processes of convergence and divergence of villages and the rest of society in terms of income. [In] Polish village 2018. Report on the state of the village), ed. Jerzy Wilkin, Iwona Nurzyńska, 111-134. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Frenkel Izasław. 2018. Ludność wiejska. [W] *Polska Wieś 2018. Raport o stanie wsi* (Rural population. [In] Polish village 2018. Report on the state of the village), ed. Jerzy Wilkin, Iwona Nurzyńska, 25-64. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe Scholar.
- Gromadeczka-Sutkiewicz Małgorzata, Jan Kłós, Renata Adamek, Monika Zysnarska, Izabela Kara. 2012. Palenie papierosów i picie alkoholu wśród bezrobotnych (Tobacco and alcohol use among the unemployed). *Przegląd Lekarski* 69 (10): 973-977.
- GUS. 2016a. *Emerytury i renty w 2015 roku* (Pensions and annuities in 2015). Warszawa: Zakład Wydawnictw Statystycznych.
- GUS. 2016b. *Badania budżetów gospodarstw domowych w 2015 r.* (Surveys of household budgets in 2015). Warszawa: GUS.
- MAKRO. 2017. *Polska na Talerzu 2017 (Poland on the plate). Polski rynek HoReCa. Raport firmy MAKRO Cash&Carry Polska* (Polish HoReCa market. MAKRO Cash & Carry Polska company report). Warszawa: IQS.
- MRPiPS (Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej). 2018. *Luka płacowa w Polsce* (Wage gap in Poland). Warszawa: Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, <https://www.mrpips.gov.pl/aktualnosc-i-wszystkie/art,5543,9609,luka-placowa-w-polsce.html>, access: 28.06.2018.
- Pacaj Paulina, Beata Ciabiada, Marek Bryła, Irena Maniecka-Bryła. 2016. Spożycie alkoholu a natężenie umieralności z powodu przewlekłych chorób wątroby w populacji polskiej. [W] *Problemy i perspektywy zarządzania w społeczeństwie ryzyka oraz zagadnienia jakości życia* (Alcohol intake and the intensity of mortality due to chronic liver disease in the Polish population. [In] Problems and prospects of managing risk in society and issues of quality of life), 181-188, ed. Adam Depta. Łódź: Monografie Politechniki Łódzkiej.

Summary

The aim of the study was to identify the structure of rural one-person households due to socio-demographic characteristics and living conditions in these households. The subject of the research is income and expenditure on consumer goods and services. Living conditions in one-person households in rural areas are worse than in the city.

Adres do korespondencji
dr inż. Marlena Piekut
orcid.org/0000-0001-6449-5143
Politechnika Warszawska
Kolegium Nauk Ekonomicznych i Społecznych
ul. Łukasiewicza 17, 09-400 Płock
e-mail: marlena.piekut@pw.edu.pl